

برآورد ارزش اقتصادی نهاده های آب، زمین و نیروی کار خانوادگی در تولید چغندر قند (مطالعه موردی استان خراسان)

جواد حسین زاده - دکتر حبیب ا... سلامی

دانشجوی دوره دکتری و استادیار گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران

قیمت گذاری مناسب نهاده های کشاورزی یکی از سیاستهایی است که موجب استفاده بهتر و کارآتر از آنها می شود. قیمت بعضی از نهاده ها مانند کود، بذر، سم تابع مقدار عرضه و تقاضای آنها در بازار می باشد و در قیمت رایج بازار هر مقدار از آنها را می توان در هر زمان تهیه کرد ولی ماهیت بعضی از عوامل تولید مانند آب و زمین طوری است که در هر زمان بسادگی قابل دسترسی نیستند و جزو عوامل ثابت در کوتاه مدت محسوب می شوند. خصوصیات اینگونه نهاده ها موجب می شود که آنها دارای یک قیمت سایه ای یا ارزشی متفاوت از ارزش بازاری خود داشته باشند و قیمت گذاری چنین نهاده هایی بر اساس ارزش اقتصادی آنها موجب استفاده بهینه از آنها می گردد و از هدر رفتن اینگونه عوامل که غالباً جزو عوامل کمیاب نیز هستند، جلوگیری می نماید. با توجه به اینکه چغندر قند یکی از محصولات عمده و متداول استان خراسان بوده و از زراعت های تقریباً آب بر می باشد و از طرفی چون آب یکی از نهاده های کمیاب و محدود کننده است لذا چگونگی استفاده از این نهاده محدود برای زراعت چغندر قند در منطقه مورد نظر نشانگر این مسئله است که ارزش آب یا آب بها کمتر از حد واقعی آن است و در صورت در نظر گرفتن ارزش واقعی آب انتظار بر این است که سطح زیر کشت چغندر قند کاهش یابد.

مطالعه حاضر نیز کوششی است در راستای پیدا کردن قیمت واقعی آب و مقایسه آن با قیمت متداول. البته به همراه آب ارزشهای اقتصادی نهاده های زمین و نیروی خانوادگی که آنها نیز جزو عوامل ثابت در کوتاه مدت محسوب می شوند، محاسبه شده اند.

نتایج نشان می دهد که ارزش اقتصادی هر متر مکعب آب برابر ۶۰ ریال بدست می آید که از ارزش مبادله ای آن که معادل ۳۰ ریال است، بیشتر می باشد و همچنین ارزشهای اقتصادی زمین و نیروی کار خانوادگی به ترتیب ۲۱۰۰۰۰ ریال و ۲۱۰۰۰۰ ریال برای هر هکتار بدست آمد.

در این مطالعه برای برآورد ارزش اقتصادی از تابع سود Translog و توابع سهم هزینه ها استفاده شده است که با روش سیستم معادلات غیر خطی برآورد شده اند. داده های مورد استفاده از طریق نمونه گیری و مراجعه حضوری به چغندرکاران در سال ۱۳۷۶ بدست آمده اند.